

SOC 706

Úkol č.6

Machová_Pokorná_Vácová

KLÍČOVÉ KONCEPTY A JEJICH OPERACIONALIZACE, TEORETICKÁ A PRACOVNÍ HYPOTÉZA

Chudoba - sociální konstrukt, jehož obsah může být odlišně konstruován. Neměříme chudobu jako takovou, ale její jednotlivé *koncepty*. Použití jednotlivých měr chudoby závisí na použitých konceptualizacích a použití konkrétního konceptu závisí na přijaté společenské ideologii, jež pracuje se širšími koncepty jako jsou sociální nerovnost, sociální spravedlnost, sociální soudržnost, sociální solidarita či sociální vyloučení.

Klíčové koncepty výzkumu:

- **Sociální nerovnost** je principem uspořádání společnosti - jednotlivci a skupiny nemají stejný podíl na bohatství a rozhodování. Hovořit o sociální nerovnosti má však smysl pouze v případě, že je pocíťována jako problém, tato situace nastala až v moderních společnostech. Ve společnostech tradičních byla nerovnost legitimní.
- **Sociální spravedlnost** v tomto pojetí je rysem společnosti, je používána k popisu stavu věcí - zejména za situace materiální nerovnosti.
- **Sociální solidarita** používá pro soucítění se sociálně slabšími, s těmi, kteří se ocitnou ve stavu nouze. Deklarovaná sociální solidarita znamená pomoci takovému lidem i za cenu vlastního uskrovnění.
- **Sociální soudržnost** - zahrnuje sociální vztah, sdílení identity, mezilidskou důvěru, sociální kontrolu a solidaritu, stejně jako loajalitu a vzájemné očekávání, jež si lidé ve svých vzájemných vztazích budují a prokazují /Potůček, M.a kol.:Průvodce krajinou priorit pro Českou republiku. Gutenberg, Praha 2002, str. 146 (potenciál B1)/
- **Sociální vyloučení** můžeme definovat (při vědomí různých způsobů užívání tohoto pojmu) jako proces, kterým jsou jednotlivci i celé skupiny osob zbavováni přístupu ke zdrojům nezbytným pro zapojení se do sociálních, ekonomických a politických aktivit společnosti jako celku. Proces sociálního vyloučení je primárně důsledkem chudoby a nízkých příjmů, přispívají k němu však také další faktory jako je diskriminace, nízké vzdělání či špatné životní podmínky.

Vazbu mezi koncepty **sociální solidarity** a **sociální soudržnosti** představuje vládní návrh zákona o sociálních službách / PARLAMENT ČESKÉ REPUBLIKY, Poslanecká sněmovna 2005. IV. volební období. Tisk 1102 Vládní návrh zákona o sociálních službách/

Indikátory:

Hranice zákonné chudoby. Domácnosti mající příjem pod hranicí životního minima (podle znění Zákona o životním minimu), která slouží jako základ pro kalkulaci a výplatu dávek sociální potřebnosti (jakož i dalších dávek státní sociální podpory).

Hranice chudoby podle Evropské Unie (EU). Nikoli oficiálně stanovená, avšak obecně používaná metoda v zemích EU. Spadají pod ní domácnosti mající příjem nižší než polovina průměrného příjmu na spotřební jednotku, které se počítají tak, že první dospělý se započítává hodnotou 1,0, další dospělí hodnotou 0,7 a každé dítě hodnotou 0,5.

Hranice subjektivní chudoby (Subjective Poverty Line - SPL). Domácnosti pod subjektivní hranicí chudoby, stanovené na základě výpovědi samotných domácností o příjmu nutném pro pokrytí jejich základních potřeb. Hranice se vypočítává z logaritmického vztahu mezi

skutečným příjmem domácnosti, její velikostí a deklarovaného minimálního příjmu.
Individuální pocit chudoby. Jako jeden z mnoha možných přístupů zde uvádíme domácnosti respondentů, kteří odpovídají variantou “určitě ano” na otázku “Máte pocit, že jste chudá rodina?”

Indikátor sociálního vyloučení – počet příjemců dávek sociální potřeby - dávky sociální péče poskytované podle zákona č. 482/1991 Sb., o sociální potřeby ve znění pozdějších předpisů (tyto dávky bývají zcela nesprávně nazývány “dávkami do životního minima”) jsou poskytovány z důvodu nízkého příjmu a nemožnosti jeho zvýšení a naplňují právo na pomoc v případě, že se občan ocitl v situaci hmotné nouze.

Hypotéza výzkumu: Staří a zdravotně postižení žijí na hranici chudoby

Literatura:

Mareš, Petr. **Chudoba v Čechách v datech.** Praha : Ministerstvo práce a sociálních věcí - Výzkumný ústav práce a sociálních věcí, 2004. 57 s. Výzkumné práce. GA403/03/1007, projekt VaV.